

„Slovenec“ izhaja vsak četrtek in velja s pošto prejemana ali v Gorici na domu pošiljana:

Vse leto 4.50
Pol leta 2.30
Četrt leta 1.20

Pri oznanilih in ravno tak pri „posaničah“ se plačuje za navadno tristopno vrsto:

8 kr., če se tiska 1 krat
7 „ „ „ 2 krat
6 „ „ „ 3 krat
Za večje črke po prostoru.

SLOVENC

Posamezne številke se dobivajo po 10 soldov v Gorici, pri Paternolliju; v Trstu, v tobakarnicah „Via del Belvedere 179“ in „Via della Caserma 60“.

Naročnina in dopisi naj se blagovoljno pošiljajo pod naslovom: Uredništvo oziroma upravništvo v Paternolliju tiskarni v Gorici. — Rokopisi se ne vračajo, dopisi naj se blagovoljno frankujejo. — Delalcem in drugim nepremožnim se naročnina zniža, ako se oglase pri uredništvu.

Glasilo slovenskega političnega društva goriškega za brambo narodnih pravic.

Kako bi se dalo število pravn zmanjšati.

II.

Bedečim so postave pisane.

Drugi obilen izvir pravn so pogodbe. Naša postava razlaga pomen pogodbe tako le: Kdor izreče, da hoče na koga svojo pravico prenesti, to je da mu hoče kaj dati, da hoče za-nj kaj storiti, ali zastran njega kaj opustiti, ta obeta; ako pa drugi obet veljavno vzame, postane se soglasno voljo obeh pogodba.

Iz tega samo po sebi sledi, da morate obe strani svobodno, resno, edločno, razumljivo in jasno svojo voljo izreči, da nij dvomiti nad tem, kaj je ena obetala, in kaj druga vzela. Zato je treba pri sklepanji in pisanji pogodb dobro paziti na besede in stavke, celo na ločnice, da ne nastanejo nejasnosti, dvombe, in pomote. Če se kaj takega zgodi, tedaj so pravde in prav zvižane pravde neogibljivi nasledki, zlasti če je le eden izmed pogodnikov nepošten, ali če oboja umrjeta, in nij nikogar, ki bi stvar pojasnil. Pač bi utegnile se priče pomagati, toda priče večkrat pozabijo in so tudi smrtne. Pisati pogodbe je torej prevažno opravilo, kajti večkrat gre za srečo ali nesrečo več rodov in če tedaj kedo 10 ali celo 14 prepodajnih pogodb v enem dnevu po takem kopitu izlela, površno je delal in brezvestno. Gotovo so kmetje sami tega krivi, ker jih o predpustu navadno toliko pride in ti dan k notarju, da si pomagati ne more. To naj naši kmetje dobro pomislijo, in naj o takih časih prej poprašajo, kedaj da utegne jih poslužiti ta ali uni gospod, da delo razleži. Iz te velike važnosti pogodb sledi tudi, da je kaj nespametno in brezvestno, pisati pogodbo v pogodnikom neznanim jeziku, tedaj predstavljati besede in misli pogodnikov v jezik, ki ga ne umejo. Kaj nevarna je stvar, če n. p. kak notar jezika strani celo ne zna, in ima za tolmača pisarja, ki se prisegel nij pred sodnijo, da bode kot tolmač svoje dolžnosti izpolnaval, in od katerega nij znano, ali je res izurjen v tem poslovanji ali ne. Vendar je dosti kmetov, ki hodijo v pisarnice, v katerih se tako dela. Med tem ko se pogodba ali kar si boli v njim n znanem jeziku narekuje, sedijo tam ko čeki na rakli, in konečno polpišejo, sami ne vejo kaj. Po tem se pa čudijo ti nespametneži, da nastanejo pravde iz takih pogodb, katere so vrh vsega dobro plačali.

Toliko o pogodbah sploh, zdaj pa še marsikaj posebnega in napenega, kar je pri nas žalibog navadno.

Nekateri, in ne samo kmetje, mislijo, bog zna kako modro delajo, če zamolčijo kaj, kedar so pogodba piše, večidel zaradi tega, da drugi zvedo njih tajnosti. Menijo namreč, da ne bo pravde ali da uže dokažejo, če bo treba, po pričah ali s prisego, kako da so se prav zmenili. Vse prav, da ne bi bilo §. 887 drž. zakonika, ki pravi: Če se je o pogodbi pisno pisalo, tedaj ne veljajo ustni dogovori, o katerih kelo trdi, da so se ob enem sklenili, ki se pa s pismom ne vjemajo, ali nove pristavke zapopajajo. Tega nočejo nekateri verjeti, začnejo pravdo, in konečno preklinjajo nasprotnika in postavo ne premišljeva, da mora postava ostro na to gledati, da velja pri pisanih pogodbah samo to, kar je zapisano; ker ne bi bilo sicer pravn ne konec ne kraja. Drugi ne vejo, da ustna pogodba ne velja, če ste se obe strani izrečno dogovorile, da bosta pismeno pogodbo napravile. Dokler tedaj pisma ne podpisete strani, pogodbe nij, in zastoj je vsaka pravda. Na deželi nahajajo se pisane pogodbe, katerim sta pogodnika svoj križ prstavi v pričodvih prič, od katerih je lo ena lastnoročno se podpisala, druga pa tu li le se podkrižala. To nij prav, če ne znate stranki pisati, morate saj obe priči to znati, zlasti ker nij neobhodno potrebno, da poznate priči zapopadek pogodbe, zadosti je da pogodnika pričama izrečeta, da je pogodba jima po volji zapisana, priči potrdite tedaj samo to izreko.

Zopet so drugi, kateri sklepajo pogodbe na videz. Ena takih pogodb je ta le: Peter vzame od Pavla denarja v zajem, in mu obljubi da bode 6% obresti plačeval, zraven zastavi upnika za nekaj let kako nepremakljino, katero uživa namesto obresti. Naši kmetje pravijo, da je tako kapital zagrišav, ali da ima trdnjavo. Če sta obo postena moža, steče vse gladko. Taka pogodba je pa postavno neveljavna, zato so mislili upniki in še misli nekateri dan dones, da je kaj dobro, če prepriča dolžnika, da mu podpiše na mesto dolžnega lista kupno pogodbo s pravico rešila za odločen čas. Če pride dogovorjeni čas, in dolžnik nij rešil svoje reči, hoče biti upnik lastnik te nepremičnine. Taka kupna pogodba je, kakor vsak vidi, le na videz sklenjena, ona je krinka, ki pokriva pravo, resnično pogodbo, in ta je zajemna. V tem zmislu se mora tudi soditi, ker pravi postava: „Ako se kako opravilo samo na videz sklene,

sodi se po tistih postavnih predpisih, po katerih se mora zastran svoje prave lastnosti soditi.“

Te razmere so pravo gnjezlo pravn, zlasti če je v pogodbi zapisano, da gre pravica rešila t u d i dedičem, kar je izrekom od postave prepovedano, vendar jih jo mnogo, ki tega nečajo razumeti in devajo v take pogodbe besede za se in dediče.

Vsem tem napenostim se da v okom priti samo takó, da se dolžnik da vpisati v javne knjige (gruntne bukve) kot lastnik svojega premoženja, in da potem upnika intabulira na celo premoženje ali na razne kose. Ako pa tega noče ali ne more storiti, naj zares in v neprekljijljivo last proda in prola kak kos svoje zemlje. Kupa laže dobi kakor upnika, tudi dobi več denarja, kakor če vzame noveev v zajem in treba mu nij obrestij plačevati. Tako laže kaj na stran dene, in če je zadosti prihrani, lahko kupi prav tisto ali drugo zemljo. Žalibog nočejo naši kmetje tako delati, rajši se vda jujo ederuhom, podpisavajo pogodbo na videz, in potem nij več rešitve, same pravice jih snedó. Iz tega se vidi t di, kako nujno potrebujemo novih zemljskih knjig, in zares komaj jih čakujemo gledé še drugih razmer. Navada je namreč, da olda obo v letih premoženje kakemu sinu po prepodajni pogodbi, v kateri si prihrani celo vzdrževanje za se, svojo ženo in muleletne otroke oziroma brate in sestre, katerim oče h kratki odloči njih delščine (parte.) Vse lepo in dobro ali trdnjave nij nobene, in če sin premoženje zapravi, starši, bratje, sestre in drugi upniki so na suhem. Ko bi bili intabulovani, bili bi gotovi svojih pravic, in tudi pravn bi bilo manj, ker bi novi gospodar venlar več pazil na to, da svoje dolžnosti opravi, in gotovo bi bilo manj tistih gnjusnih pravn, katerih je vedno dovolj med sinovi in starši zaradi prihranjenega si živeža. Sploh je pa silno priporočati, naj oče nikdar sina preveč ne obloži z dolžnostmi, ker so potem duri odprte prepirom in hudim pravdam. — Še hočemo omeniti pravn zaradi motenja posesti, teh je po Goriškem dovolj, pa težavno jim jo v okom priti, ker jim je izvirke večidel le hudo biha ali pa nagajivost. Samo sodnijo morejo tu pomagati, da take nagajivce v prav debelo stroške obso dijo.

Sploh bi pravde zdatno zmanjšavale to kreposti: Nevtrdnjiva delavnost, ker si delaven človek gotovo toliko pridobi, da plača, kar je dolžen, drugič pa pošte-

LISTEK.

Tergatev v vipavski dolini.

„In vino veritas.“

Uganko, lepa bralka, ljubi bralec, vam tu podam! Kaj je to? „Ljubeznjiva mati nam je—dobro si zapomnite—mati, ki nas—vse ljudi z vsem potrebnim fizičnega življenja od leta do leta preskrbljuje, in mi—od nje bogato obdarjeni—jo iz hvaležnosti z nogami teptamo.“

Oprosti, nježna bralka, da ti tu tako nedolžno—suh rebus podam in ne zgrbanči si č-la zaradi tega; konec premišljevanja bole komaj pravi, kajti mislila si ne bodeš, da ta ljubeznjiva mati celega člov šta nij nihče drugi, nego mati zemlja, prvotna moč vsega bitstra.

Njej se moramo zahvaliti, da gledamo v času evetečega maja brezštevne krasne cvetlice; njej se moramo zahvaliti, da uživamo v vročih poletnih dneh bladno senco gostih gozdičev in gajev; njej se zahvaljujemo, da imamo v času dozorenja kaščo polno žitnega zrnja in v kleti obilo sadja in njej se moramo zahvaliti, da imamo v pozimskem času, ko beli plašč leg in dobrane pokriva, prijetno toploto v naših stanicah. Da, vse nam podá ta rodovitna moč zemlje, in to kar jej mi darujemo nijnič,—pa vendar, naš tribut jej je naše truplo, ko smo dušo izdahnili.

Res, naša zemlja veliko več in lepši hvalo zasluži, nego jej jo človek da, vsaj ona neutrudljivo od začetka do konca sveta za nas dela. V njenem krilu dozoruje naj manjše zrno, postane okusni sad in nam daja — vsakdanji kruh.

Tadi letos ne smemo tožiti, in vipavski prsti specijelno n hvala ču biti. Kmetu sklenj je z zlatim zrnem se precej napolnen in na dvoru pred hišo stoji visoke slamnate kope.—Jesen je tukaj in ž njo odlaga polagoma mati zemlja svoje drago breme. Že so polje in travniki pusti in žalostni; tam, kder nas je prel nekimi tedni lepo žito z zlato-rumenim lesketanjem razveseljevalo, leži zljaz razkopana zemlja in taka hule zime pričakuje.

Vinske gorice toda so še polne krasnega sadu in pod trtnim prjem skrito sladko grozljje nas prijazno tje vabi. Mej imenitnim sadjem je grozdlje zadnji dar, ktere ga nam zemlja podari—zadnji pa najboljši;—kajti uživa je tega sadu vzbuja v nas odkritosrčnost in resnicoljubje, kar umrli Horacij v odi „vinskemu vrčeku“ potrjuje, rekoč: „in vino veritas.“ Ta vrli dar, ki jezik oprosti in vse skrbi vtopi, nam ravno zaradi teh lepih lastnostij tudi nedolžno dolžnost naklada: da radost in veselje gojimo, ko je grozdlje dozorelo in v kratkem času to postalo, kar se—tekoči ogenj zove.

Srečno te toraj pozdravljam ljubi čas trgatve, da mi še mnogo let ostaneš v spominu prijetno nekdanje delo v prekrasni vipavski dolini!

**

V nedeljo pred sv. Mihielom koj po desetaj maši, ko je veliki zvon ravno poludne odzvonil, zavihiti se

„Čebulov Tone“ — takó se namreč pravi občinskemu hlapcu — na zid, ki opasuje cerkev ter na ves glas oznanjuje, kedaj je tergatev odprta pristavljajo še „ukaz“ okrajne sodnije, rekoč, da kedor bi se predrznil popred trgati, bode postavno kaznovan in nabrano grozdlje mu bode nemudoma vzeto in prodano; navadno sledi temu oznanilu še kako drugo, ki je pravi kontrast prvemu: „pusti se namreč klicati,“ da se imajo davki od pretečenega leta do 15. prihodnjega meseca gotovo plačati, sicer bodo vsi tisti, ki do tega dne stvar ne poravnajo, brez ovinkov „rubani!“ — Ko je oznanjenje dokončano, napoti se vse ljudstvo proti domu.

Se tisti dan precej po kosilu gre hišni gospodar, v klet, ogleduje tu umetno s pajčevino opletene stene, osušeno in oprušeno vinsko posodo, kterej mnogo novih obročev manjka. Ne premišljeje dolgo časa, ampak prične koj posodo poreizoma iz kleti na dvor valiti. „Bednj“ mora letos vsaj eden železen obroč imeti in prihodnje leto, ako me bog živi, hočem celega okovati, takó sam seboj gospodar računi; — za to posodo pride „plavnik“ iz kleti, ki bode za letos še opravlil, samo na „vetur“ mu hočem močan lesen obroč djati. Še „kado“ ogleduje, ki mora dobro oprana biti, kajti po kislevini se diši in sladkemu črnilecu bi taki duh zelo škodoval. Zaporedoma na dvor pridejo še: „ornce“, „brente“, „brentači“, „nafa“ in naposled zagleda še „šesla“ beli svet. Vso to posodo začne pridni gospodar koj opirati in močiti in biše dekla, kterej nij danes privoščeno, da bi se po „brajdi“ sprehajala in rožice—neumrjočice—trgala, mora neprenehoma iz oddaljenega studenca vodo prinašati, dokler se dan ne nagne in gosta tema zemljo ne pokrije.

nost, ker si poštenjak kolikor mogoče prizadene, da svoje dolžnosti opravi, in na poštenosti svet stoji.

Ako pa vendar prepričani nastanejo zaradi posebnih razmer, naj vsaka stranka enega moža izvoli, ta dva izvolita tretjega, in razsodbi teh treh mož naj se potem podvržeta oba pravedarja. Marsikatera pravila posebno v trgovskih zadevah se da tako naj bolj razsoditi. Ti izvoljeni sodniki morajo pa kakor mogoče hitro stvar dovršiti.

S tem končamo to razpravo živo želeči, naj bi jo naši kmetje večkrat prebrali, in se po tem tudi ravnali. Pravde so drage, koliko požirajo kolkov, poti pa drugih gotovih noveev! Mi Slovenci potrebujemo pa gotovine za druge nujne potrebe. Srečni bi bili, ko bi te vrste le nekaj pomagale, vsaj bi potem tudi ne bilo toliko sovraštva med sosedi.

Dopisi.

V Gorici, 11. novembra 1874. O lepem vremenu, o dobri letini smo že večkrat pisali in vendar se nam zopet vsiljuje to grafito, ker prestimani smo mi Goričani na naša polnabje, na dobro kpljice, ki to li raste in na še marsikako prednost. V Trstu imajo burjo, drugod je uže hlad mraz, v Gorici pa se zdaj lahko sprehajamo v lahki suknji; prav za prav je zdaj tukaj najlepši čas za šetanje, zatorej pa je naša okolica vsake nedelje vsa polna gostov iz mesta, ki se vesele pri bokalu dobre kpljice za male denarce; po 24 ga namreč "zajfajo" goriski v lehkostivosti Dunajčanom nekoliko podobni mestjanje (cittadini). Našega mestjana, posebno obrtnika si ne moremo drugače misliti, kakor človeka, ki celi tečen dela, v nedeljo pa hiti na deželo s celo družino, tam južna svoj kostanj, kvartuco i.t.d., to je vsaki letni čas kako drugo po stari tradiciji vpeljana, jed in pije črnega furlanca, ali pa belo rebulo. Kedar zahaja v Solkan, vili tam kos goriškega življenja ob nedeljah, vidi kako se fletne šartorele pri Batističu sučejo, kako jim vatlarji dvorijo in kako sede radovaljniji stari pri bokalu. Goričan se rad drži stare tradicije, le glejte lišpa na, in nuse šartorele so v resnici tako obložene, kakor prave dame, v tem je še preveč napredka in kakor mesto tudi okolica v tem obziru ne zaostaja. Kaj bi rekli stari mežlanarji, ko bi zopet na svet prišli! Glaven povod rastočemu lišpu je v prvi vrsti večji zaslužek, katerega dajajo mnogi tujci ki tukaj vsako leto pustijo mnogo denara. Letos je tujcev prav dosti, gotovo polevico več od lanskega leta; mej temi so nekateri prav bogati. — Nekateri tujci so se tudi tukaj stalno naselili ter si vkupili lepa posestva; v kljub nasledkom kraha se v Gorici še zmerom žida in če bo to tako naprej šlo, bo Gorica postala v resnici lepo, veliko mesto. Le naš magistrat se zmerom kuja in noče nič kaj resno poprijeti so novih del, katerih smo na tem mestu uže čistokrat omenili. — Še le to dni je bila seja, nek odbornik interpelliraje župana, če se bo židal ali ne nov farovž pri veliki cerkvi. — Cesarški erar je namreč hotel za to zidanje mestu pomagati z 10000 gl. in je namestništvo v ta namen poprašalo županstvo, če se bode uže letos židal farovž, ker drugače se bode uže napravljen denar za drugo porabil. — Župan kar sam ob sebi odgovori, da mesto nijma denara in da ne bo nič zidalo. — Ko pa je župan prečital, kar je odgovoril namestništvu, je ogromna

Prvi, drugi in tretji dan se le v kleti in pri posodi porabijo in—četrti dan je klet osnažena, posoda nabita in oprana in „preša“ pod hišn m obokom je tudi na pol uže vreljena.

Četertek tedaj — željno pričakovani dan, trgatve — je tu! Nočna tihota pokriva še rodovitno zemljo in vse, kar se trudi in diha, se še sladko v morfejevem naročju ziblje, ko od vseh strani možnarjev grom rajske doline pozdravlja in ta odmev celo Vipavo oplava. — Izza gor prišine zlato solnce ter kmalu z njegovimi svitlimi vročimi žarki pra vplubeznjivo obsije cel eldorado pod Nanosom. V hišah in na dvorih vseh vasi je uže vse živo, mlado in staro hiti se obleči in potem kar naravnost v klet, kder je za slehernega posoda uže pripravljena. Nena- vadno rano vidimo danes fantičke in deklee na no- gah; v levi roki „brentaček“, v desni pa mali nož — „foleček“ imenovan — z lepim klenovim in svitlim ten- kim dratom opoletenim ročem, kterega je uže prejšno pomlad kraševce prinesel in hišni mladeži podaril.

Mej tem časom pa, ko se odrasli hišniki boljši v kleti bodi si po stanicah obotavljajo, prelovo v vinograde odidejo, se ljuba mladež, ki se je na vaški ulici sešla, nedolžno pričati prične, in sosedov Nuce ocnjakovega Jankota skoro prevzeto zasmehuje, rekoc, da oni (ocnjakovi) še voza v „breg“ ne peljejo in vse grozljje na ramah domu nositi morajo, mej tem ko se bode on več nego dvajsetkrat iz vinograda danes domu peljal. O ti „jeunesse dorée“ si danes edina popolnoma srečna, kajti tebe le čas trgatve razveseluje in časi po dokončanem delu in za ubožnega kmeta skrbni polni bodočnosti te danes ne briga!

Dan je nenavadno lep; sonce uže visoko po horizontu plava in vedno bolj pripeka. Po širokih kolovozih in ozkih stezah se vidijo cele trame ljudij, ki polne domačega humora v vinske gorice romajo. Čudno

večina mestnih očetov to-z mrmranjeu na znanje vzela, grajala županova samovlastno ravnanje in sklenila, da se mora oni korak preklicati, denar se bo uže dobil in po uže storjenem sklepu se mora farovž zidati. To je lepa zausnica županu, kateri je menda preveč zyezan z ono svojatjo, ki zavira vsako delatnost, če njima koristiti njegovim namenom. Interpellanti za farovž so bili liberalci, klerikalci so bili toga jako veseli in to je menda prvi korak edinosti mej tema domačima strankama proti vladno—nemškimi dirjaki. — Kakor se sliši, namerava večina popolnoma novo organizacijo magistrata in še le po tem se bodo nekda mestni očetje z vso vnetostjo poprijeli novih del. — To pa bo menda dosti časa trajalo in tako bomo težko uže letos videli kakih posebnih plodov. Ritter je nekda predložil starejšinstvu projekt, po katerem bi on proti letni oauškodnini mesta preskrbel z vodo iz Soče; pa Goričani se še kopat ne hodijo radi v Sočo, ne pa da bi jo še pili. Proti temu projektu bo tedaj prav gotovo živa opo-
sacija od strani ljudstva. —

Pa naši klerikalei? kdo ne ve, da jim je v želodcu „Soča“, ali po italijansko „Isonzo“. — Peticijo za predelsko železnico pridno podpisujejo Gorjanci; O. I. najvrhovi aristokracije in birokracije do prestopa obrtnika, vse z veseljem podpisuje s polnim prepričanjem, da je ta železnica za našo deželo silno potrebna, enako gre s podpisni na deželi; samo iz Kanala je došlo čez 600 podpisov. To vam bo peticija z mnogo tisuč podpisi. —

Važno je tudi to, da je dvorni svetovalec in višji načelnik centralnega gozdnega urada v Gorici pridjal namesto podpisa poseben memorandum k peticiji, v katerem poudarja, da v vseh gozdih njegovega velikega okrožja nij mogoče vpeljati pravega in uspešnega gospodarstva, in da vsi ti gozdi bodo še le po tem popolnoma aktivni postali, če pride predelska železnica, s katero se ne more v tem obziru po nikakem merilu ložka črta. Morda bomo prinesli sčasoma ta memorandum v celem obsežku, ker je jako zanimiv in dela vso čast gospodu Thierriot-u.

Goriško ljudstvo si sploh obeta, in to po pravici, od predelske železnice vso prihodnost in bi bilo strašno disgustirano, da mrzelo na vsa čase bi vsaki faktor, ki bi mu to zadnjo nalo prestrigel.

O našem šolstvu pišemo prav pogostoma; tudi danes imamo priliko priti zopet na to važno zadevo. — Tedaj učiteljice za nemško žensko šolo so irenovane in sicer gospodična Reinisch, Dunjčanka za vodit' ljico, gospodični Jagrič, Slovenka in Tomasini, Italijanka pa za učiteljic. Otrok se je baje oglasilo 29, nekoliko slovenskih, nekoliko italjanskih, nemških pa le en par. V „Triesterci“ nas hoče najbrže oficijiozni dopisnik zavrniti zarad zadnje notice o tej šoli v našem listu, češ, da je už vse v redu in da je celo ministerstvo bilo tako milostljivo, da je imenovalo eno italijensko in eno slovensko učiteljico.

Ta je lepa! kakor da bi bilo mogoče trdi Nemkinji slovenske in italijanske otroke naučiti nemščine. Zraven pamet je sicer posebna lastnost Antrassijeva, je enkrat pisal Paster Lloyl, vendar pa so tudi drugi visoki gospodje toliko pametni, da razumejo, kako je treba pričeti, da se vsaj nekaj dožen brez blamaže. — Sicer pa nij verjetno, da bo ministerstvo naše ženske s to šolo popolnoma ponemčilo, na vse zadnje se bo moralo to ali drugo ministerstvo prepričati, da šole le na podlagi materinščine napredujejo. — Ne bojmo se tedaj toliko nove nemške šole, naše hčere ne bodo v družinah

lepo sliko ponujajo danes vinogradi v krasni jutranji obleki; —rosni svitli kančki, ki se s solnčnimi žarki igrajo, zde se nam kot mali biseri naveseni po zelenem trtnem perju in zrelih grozdičev živo-rumena buva največje prekrasni panorama.

Dospeli so naši popotniki v vinogradi; vroče solnce, kakor bi se samo denašnjega dne veselilo, primorala skoro slehernega delalca sukajo sleči in globoko žltitno sadje pobirati. — Kakor čebela, ki iz punja pribače in se po cvetoči ajdi razkrope, raztrosijo se delalci obsejega spola po vinskem vertu, in o hladjenemu mirnemu opazovalcu se zdi, kot bi prek zasajenih trtnih grmičev beli metulji, iskaje si sladke hrane, frfrali.

Solnce vedno više ustaja na firmamentnem oboku in—kmalu se zasliši iz farne cerkve zvonov glas;—poludne odzvoni in — hišna dekla nij še kosila prinesla. Akoprahin je človek celi dan pri sladkem sadji, dočaka vendar komaj poludneva—časa poržitka okusne domače krače. Vse se toraj zdaj 12 tisto stran ozira, od ktere utegne pridna „Lenčka“ z belo ruto pokritim jerbosam na glavi priti. In res težko pričakovani provijant je kmalu tukaj, vsi se snidejo na zeleni trati pod košatim starim hrastom, kder so bekantombe domačih krač, piramide suhega mesa, tečnih klobas in hlebcov kruha enakih mlinskemu kamenu na travo postavljene. Kakor bi hotel poslušati, kako trava raste, uleže se hišni gospodar po trebuhu na tla in vsi drugi ga posnemajo; eden delalcev moli glasno „molitev preljedjo“ naprej in drugi v duhu za njim, za kar se neusmiljeni, nekervavi boj prične. Prav z veseljem požira zbrana množica okusne jedila, kajti nihče ne na tlejnje lahove hlapce in bližnji bistri potoček v enomer naprej šumlja in v nekih pogovorih mej seboj pozdravlja srčno vinske junake na obrežji.

Po kosilu je nova fizična moč zadobljena in „in

pot pripravljale germanizmu; le to se nam zdi čudno, da ministerstvo za 29! učenk več tisuč forintov na leto potrosi, mej tem ko na tisuč učencev na Goriškem strada boljšega poduka, to je glavnih ali mestjanskih šol.—To je tedaj žalostna ali humanistična (kakor se hoče) stran nove narečbe.

Tudi glede naših srednjih šol se nam zdi potrebno še par besed spragovoriti. — Letos se je nenavadno mnogo učencev oglasilo v I. razred srednjih šol, za gimnazijo blizu 90. — 2. Novembra so morali učenci dati sprejemno skušnjo vsled e. k. ministerialnega ukaza 14. m. 1870 št. 2370; a te skušnje so bili letos oproščeni oni učenci, kateri so bili na pr. pripravljalnici. — Zakaj da nij postava za vse enako veljavna, to vedó bogovi; le toliko smo slišali uže konce šolskega leta, da se je učencem pripravljavnice v šoli povedalo, da ne bo treba delati skušnje vsled naredbé dež. šolskega sveta. Kaj je vodilo e. k. šolski svet pri tej narebi, si mislimo kot prosti ljudje ali mokaerji tako le: V šolskem svetu sta sedela dozdej 2 gospoda, katerega sta imela sinova v pripravljavnici. Nek gospod učitelj, katerega zinožnost obstoji izključljivo v dobrihanju, je učil ta dva gospodiča in bila sta prva v šoli (kar se je celo vodju namestniku na tisti šoli čulno zlelo) in morda iz hvaležnosti sta učinila to, ker dragače bi se bilo zopet tako zgodelo, da bi bil tisti učitelj svoje učence še eno leto pripravljati moral, kakor je to moral letos, ker so hanksko leto vsi njegovi učenci pri sprejemni poskušnji sijajno pali, m. j. tem ko so od družega učitelja na slovenskem o delčku vadišnice podučevani fantje vsi razun dveh najslabših preskušnjo izvršno prestali. Znano je tudi, kako so ti gospodje, da se nijso blamirali s pripravljavnico, sihli in polili učence iz 3 razreda da so morali vsi vstopiti v pripravljavnico in da vsled tega lani nij bilo 4 razreda na vadišnici.

Tako čudno so mešali ti gospodje brez razuma in srca na naših šolah srelnjih in nižjih, tako so tudi protakejli vrata na otežaj ospirali na kvar šoli.— Zlati je postal vódjia gimnazije, Dr. Zinller, ud šolskega sveta; gotovo je, da si hosta Zindler in Schreiber tudi prizadevala služiti germanizaciji, pa saj v osebnih rečeh se je od njih kaj več neodvisnosti in pravčnosti nalejati, kakor o tñjnjih prednikov. Elen za tñjnjih je baje tudi svojo hvaležnost pocizul zrcenjenoma gospodu učitelju-priliznjenu, ker ga je prelagal učitelja petja na gimnaziji in sam sebi največo breo du s tem, da je poročal, da nij imal dosladajni učitelj petja moči učenec prilorati nensške pesni v cerkvi pti: Kolikor vamo mi, prav on nij bil v stanu to storiti z vsa njegovo oblajtjo in vsom nemškutarskim aparatom, kateri se je v za tñjnjih letih tukaj ustanovil.—

Morja je nov učitelj petja res zmogel prav po policijsko paziti na dijakke, da jim mej petjem ne zunazne iz ust namesto „Hier liegt“ — kak „Pred stolom.“*) a to je gotovo, da nij kos učiteljstvu petja in da v tem obziru nij vreden, da bi jermena odrezal poprejšnemu učitelju, g. H. . . , kateri je uža mnoge škusnje dal o svoji sposobnosti kot učitelj in muzikar, mej tem ko se je prvemu, nij toliko časa od tega, zgodilo, da ga je neko pevsko društvo „stant. pod.“ popustiti moralo, ker je pol njegovim volstvom vsak dan manj znal in da se je ravno tisto društvo pod g. H. v treh dneh toliko naučilo, kakor en masec pod „če biti mu-

*y Čudno, da se Slovenci, ki hočejo veljati za rodoljubne, pusté rabiti za izročno germanisatorske čine, to je za sibo lastne, mu narodu. Ured.

hče signo vicit“ pričela je tudi duševna stran svoj posel.— Uže stari pa v kratkočasnih in smešnih predmetih dobro izveleli sosal sproži marsikako merodajno—slano in žltovo—toda vse le po domače— tako da „Menihovo Francko“, ki je danes k sorodnikom v trgatav prišla, in druge delakine rudičica obijajo ter vse kakih dvajset korakov naprej bežé, da bi teh pogovorov več ne slišle in si raje slovensko nrolo na pasnico zapojejo, ki se daleč okrog olmova, mej t-m ko možki trgovci cel ljuhi popolnane mojej trgujejo, n burke uganjajo, dokler se nij solnce za gorami sarilo.

Tema je postala in-za danes delo končala. Po stranski poti korakajo. delci in delalkine proti domu in po glavni cesti peljeta vola „jelena“ ornce polne sladkih jagod.

In ko blela luna skoro sramežljivo črez vinske gorice v miru vas prikuka, ko so volji, krave in vse druge domače živali v blev zagnane in napašene, vs-de se, tudi hišni gospodar z vsemi delalci k mizi pred vežo, kder se t-čna jetika znajdejo.

Idilična tihota se razprostira čez hribe in dolino in le posikanje „božjega vol-ka“v bližnji gosti travi, oddaljeno lajanje psov in kvakanje žub na verbah pod cesto ponuja mirni tihoti nekoliko življenja.

Po večerji in po večerni molitvi pola se vse mlado in staro v spanice, kder si nove moči za prihodnji dan nabira.

Tako preje prvi dan trgatve v vipavski dolini in vsi prihodnji dnevi, dokler nij irti ves sad odvzet ponujajo sinu prekrasne doline še mnogo lepih nepozabljivih dogodkev.

Po dokončanem delu v vinogradih pride nič manje veselo doma v kleti. Zlati sad, ki je do sedaj v obilnosti na trti visel, je zdaj tekoča, slalka in uže precej čista mijača postala ter v temnih kotih hladne-

zikarjem. "Da, da, intrige, dober jezik, protekecije, servilnost in še nekatere druga enako lepe lastnosti morajo nameščati znanje, kder ga nji in v tem slučaju je menda še celo uže znani „Mefisto“ pometal „pred kakim pragom“.

A to je ravno žalostno in karakterizuje zopet naše šolske razmere, ki morajo na vsak način dosti slabše biti kot v Transilvaniji, ker on lotna žlindra se prodaja pri nas za srebro in zlato. — Začeti za depes. — 12. t. m. delajo učitelji, kateri so na starem preparandji študije dovršili izpit; 19. t. m. pa učiteljice. Učiteljev iz družih dežel in tistih, kateri so po novi postavi izšolani, nadzorstvo ne pusti k skušnjam. — Za izpite, pri katerih bo menda sam g. Klodič nazoč, se je oglasilo še precej lepo število učiteljev.

Na Trnovem v goriški okolici, 7. nov. (Izv. dop.)
Tam po letu bilo je čitati v Vašem cenjenem listu, v kakem razmerju so Trnovci z Oglarji, ki spadajo pod ravniški vikarijat, a pod trnovsko županijo. Dopis je v naših gorah vzbudil mnogo borbe, posebno mej trnovskimi možaki, ki nočejo kar neni nič tobi nič Oglarjev tudi kot cerkvene sobrate spoznati. O tej stvari je sedaj vse umolknilo, kakor bi bilo vse pokopano. In vendar je ta stvar, posebno za Oglarje, tako važna, da ne morem o njej tako molčati, kakor drugo občinstvo. Naj se združijo Trnovci z Oglarji tudi v cerkvenem obziru. To je moje mnenje, ki ima tehtne razloge za se. Oglarji spadajo pod ravniško duhovnijo, imajo pa do tija skoro dve uri, na Trnovo pa samo pol do bre ure. Iz tega si lahko razložimo, da Oglarji hodijo k službi božji le na Trnovo, v Ravnece pa le tedaj, ko je treba velikonočnih listov. Ravničani je tudi lahko obstoj brez Oglarjev, kajti zadnji le malo ali nič ne doprinašajo ravniški cerkvi Ravniški duhovnik ne bi imel toliko težavnega dela, ne bilo bi mu treba o zimskem času dvakrat na teden oglarskih otrok v krščanskem nauku podučevati, marveč bi se tem bolj lotil ljudske šole, katero ima sedaj duhovnik v rokah. Da bi Ravnica lastnega, posvetnega učitelja dobila, je pri tako majhnem številu izšolanih učiteljev za sedaj in še za precej časa nemogoče. Ravnica bi z ločenjem od Oglarjev materialno malo ali nič ne izgubila, v duševnem obziru bi pa veliko si pridobila, ako bo le dotični duhovnik vnet za blagor naroda in se ne bode dal zapeljati od družih svojih tovarušev — v verski fanatizem.

Trnovci bi s tem mnogo pridobili. Če tudi so se daj z Oglarji pod enim županstvom, vendar so sedaj z njimi malo edini, ker mislijo, da pri različnih cerkvenih postopkih — je uže tako — ne moreti biti obe stranki gledajo občinski potreb enega in istega mnenja. Trnovci gledajo Oglarje le kot njim podložne, kakor bi bila to kaka dobrota, da so pod njih županijo, da imajo le njih ukazom brez ugovora ubogati. Ako bi se združili, bi to navidezno vrlunstvo — ki obstaja le v krivem mnenju — naenkrat nehalo; Trnovcem bi bili Oglarji sorodni bratje, in Oglarji bi ne gledali Trnovcev kakor gospodarje, ki se svojimi podložnimi samovoljno ravnaajo. V moralnem obziru bi si obe srenji mnogo pridobile.

Srenji, združite se, a ne brezpogojno! Trnovci so v zadnjih letih neizmerno veliko iztali za cerkvena opravila; pravično je tedaj, da jim v tem obziru Oglarji nekoliko oiskolovati morajo. Može in prvaki trnovski in oglarski snidite se enkrat, posvetujte se mej seboj, pogodite se mirno in pošteno, in blagor bode za obe srenji. Dobro vem, da bi bila poravnava uže davno, ako ne bi bila naša škofija ali bolje rečeno: „mlada kurija“

kleti počiva. — Kakor Aetna in Vezuv ognjeno žerjavico proti nebu izmetujeta in z gromovitim razvalenjem skalovja in prsti naznanujeta, da v njih globlini neizrečena moč biva, takò se tudi v široko — trebušnem sodu kadi in kuhin na verhu vrejo bele pene iz posode.

Vedno bolj se čisti ta temna pa slatka mokrota, polagoma se jej odteguje sladkor in v kratkem času nam ta um in srece razveseljavajoča pijača postane ljub — rezna „kapljica božja.“ Dovršena je zdaj prva metamorfoza iz grozda v vino in jezik, um in srece ona jo se pri ognju mladega vinca.

Ta mlada kapljica — ponos našega kmeta je ravno, ktera tretjo nedeljo popoldne, ko je namreč uže vse delo dovršeno, naše pridne vaščanje v bližnji domači gostilnici združuje; tu se pokušuje novo vino, se hvali in kritizirajo gostilničarjev „mošt“ in naposled se bogu Bahu hvaležno tribut plačuje za obilno trgatvo...

Kmalu pride zima; bela plahta pokrije log, dobrave, hribe in dolin; mrzel veter podi suho listje iz drevesnih vej, dokler spet prijaznejše solnce prve cvetlice narave na beli dan ne poziva. — Ostra ledena zima je prešla in ljuba pomlad srčno pozdravi spet rajsko vipavsko dolino. Zdaj vzame kmet oralo in brano, motiko in lopato v roke, hiti ven na polje, travnike in v vinograde, kder zemljo pre — in izkopuje in z njo vinško trtico osuje. Od pomladi do jesena traja to delo in potem se ponavlja — od leta do leta — ista scenarija, koje sliko ljubim bralcem in bralkam v tem majhnem popisu podaja

J. Rebek.

v to zadevo tudi svoj nos vtikala. Kurija je hotela a tout prix združitev in bre. pogojev, in Trnovce s tem strasila, da, ako ne privole, nim še tega duhovnika vzemo. Na to pa je v občinski seji vstal do tedaj jako miren, a zaveden mož in dejal: „Škofijstvo ima oblast nam dati in vzeti duhovnika; naj ga le vzame, mi pa po tem pišemo koj po staroverskega duhovnika na Rusko i če tudi tega ne dobomo, dobomo pa par piskačev, n-koliko brearjev, in videli boste, da trnovska cerkev bode polnejša, kakor nikedar.“ To so lastne besede uže prilet nega možaka kot odgovor na škofijstveno pismo. A možje, ne dajte se tako razburiti, sami in sami mej seboj pogovorite se kakor možaki, pustite za sedaj škofijstvo in nemar! In ko bode enkrat združeni, prva Vaša skrb bode, da si tudi ljudskega učitelja do boste. To je najprva potreba. Oglarski otroci ne bodo imeli po tem tako daleč na Trnovo, in trnovski otroci se bodo tudi pridneje učili pod učiteljem, ki ne bo tak strah, kakor je sedanjí duhoven. Tudi bode po tem občina imela večo pravico do ljudskega učitelja, kakor sedaj, ker tedaj boste ne le županstveno, ampak tudi cerkveno združeni. Lehko bi mi kedo rekel, da bi uže sedaj lahko posvetnega učitelja imeli, ker ja to eno županstvo in ker se učitelji po županstvih razdeljujejo, a pomisli naj, da pri naših kmetih je cerkveno združenje veliko več nego občinsko. To mnenje se je sicer v zadnjem času nekoliko na bolje spreobrnilo, naš kmet nij več slepo orodje mladih fanatičnih kaplanov, toda to ne spada sem, morda Vam bom z naših hribov o tem v bodoče pisal, za danes končam moje črte: Trnovci in Oglarji, pogodite se!

En Trnovec.

Na Dunaji, 7. novembra. (Izv. dop.) (Drž. zbor.)
predelska železnica, — Hohenwart, — oderuh) Naganjate me, gospod urednik, da bi večkrat šel v državni zbor in Vam po tem poročila pošiljal. Rad bi Vaši želji ustregel, ako bi ne bilo tako duhomorno in dolgočasno. Dobro se še spominjate, koliko poslušalcev je imel goriški deželni zborček; nič manje Vam je znano, da, ako bi na Goriškem naseljeni Nemci tija svojih „žurnalstov“ no pošiljali, bi bili naši poslanci brez javnih sej svoja opravila opravili — ker stoprv tedaj postane po občnem mnenju seja javna, če je tudi kaj poslušalcev. — In baš taka je na Dunaji. Dunajčan ki je navadno rad vesel, pač malo mara za te državne zbarske razprave, in tujca, ki sem pride, ženo le gola radovednost pred škotska vrata v leseno hišo, tija, kder može in naroda prvaki“ za blagor in nesrečo svojih pošiljateljev — sedé.

Če so bila uže poprejšnja zasedanja vsaj za poslušalce dolgočasna, je tem več letošnje, kajti na dnevnem redu so samo narodno-gospodarske zadeve. Po vsakem načinu hočejo naši zborniki državo iz finančne mizerije rešiti. Da bi se jim to posrečilo, je pač skoro neverjetno; kajti da bi 164 „verwaltungs-rati“, ki mej 313 poslanci tukaj sede, na svojo osobo zabili in iz golega rodoljubja, brez vseh stranskih namer le na blagor in srečo avstrijskih narodov mislili — kaj takega ne more pričakovati tisti, ki človeško sebičnost (in drž. poslanec ie tudi človek) predobro pozna. Bilo je v debati o novi akcijski postavi. Gornje-avstrijski poslanec, dekan Pfügel, je v tej zadevi levičarjem najhujše levite bral, očital je gornje-avstrijskim poslancem njih nepošteno ravnanje pri linški banki, obdolževal jih je najhujše in splošne korupcije — in kaj mislite, kaj so mu ti poslanci odgovorili? Nič; nihče so nij oglašil, nego mej seboj so se pogledavali in se tako obnašali, kakor bi Pfügel na-nje ne meril, akopram jih je s prstom kazal. Rekel sem, da Pfügel-a pri taci nesramnih za tozbah nij nihče ugovarjal; edini minister dr. Glaser je v prvem delu svojega govora napadence nekoliko v svojo področje vzel, a ministrov govor, to priznavajo sami ustavoverni listi, nij bil tako mojsterski, kakor se je od njega pričakovalo. Tudi Glaserju leta tekó in njegove moči pešajo na duši in telesu. Kak razložek ja mej sedanjim govorom i mej onim (ne govorim v meritoričnem obziru), ki je šel proti ustanovljenji slov. univerze v Ljubljani!

Akcijska postava je po ministerskem predlogu sprejeta; Avstriji je bila taka postava uže pred leti treba, prišla je, ko je toča uže vse pobila; če bode v bodočnosti kaj koristila in ali si bodo tudi to postavo naši državnozbornski „verwaltungs-rati“ še v svojo posebno korist obrnili, to bode tudi le bodočnost kazala; za sedaj ne vemo, ali je slaba ali dobra, kajti „gran ist alle theorie.“ — A vsa ta akcijska postava nas Primorce malo briga, akcijskih društev imamo mi Goričani presneto malo, tem večo potrebo imamo — predelske železnice. Kedaj bode pač kaj s to črto? Nij dolgo tega, koj v začetku državnozbornskega zasedanja bilo je živo upanje, da pride še v letošnji sessiji na dnevni red i sicer od ministerstva samega predložena; tem živeje je bilo upanje, ker stari sovražnik naše črte je bil v svojem sovraštvu uekaj odjenjal. — a sedaj vse potihnilo, nič se o njej več ne sliši, le to se ve, da je vsemu temu kriva Bannhansova neodločnost, ki se boji, nekolikim Tržačanom se zameriti. Po vrhu tega ga Kranjci, poslanci in baš v četrtek došla deputacija, nadlegujejo zaradi loške železnice. Iz zanesljivega vira Vam

*] Reč vendar ne stoji prav tako slabo, mi imamo te dni boljše novice za predelsko železnico in se nadjamo, da vendar še pride v 4. tej sessiji na vrsto.

morem poročati, da ne bodo ne kranjski poslanci, ne deputacija nič na koristu, a da bodo nam Goričanom mnogo škodovali. Facit je, da Kranjci uže tako nič ne dobijo in mi — tudi nič. (Ne verujemo.) Ur. Hohenwart se je stoprv v soboto pokazal v derž. zboru, bil je na potovanji iz družbinskih vzrokov; ali listi, ki slišijo travo rasti, menijo, da je to le iz tre zvit izgovor; pravijo, da, ker ne more vse opozicije združiti, tudi on mara več priškati se z ustavoverci; da bi se pa načelo postavil vsem opozicijo našim frakci, am i z njimi lesenjačo zapustil, tega še „Politik“ noče trditi.

Ta teden se je vršila pred tukajšnjimi porotniki obravnava, ki razsvetljuje z bengaličnim ognjem veliko mestno življenje. Na zatožni klopi sedé trije umazani židovi, oče se svojima sinoma, iz Galijskega doma in sicer zaradi oduševstva. Da bi vse dogodiljaje povedal, bi Vam napisal več nego dve „Soči“, a za vzgled, iz katerega po tem vse drugo lahko razumete, samo dva fakta. Reven in bolehav konduktér pri južni železnici si je izposodil od žila W., ki je navadno z denarjem barantal, 4 gld.; po pisani mu je moral, da mu vrne še v istem tednu 6 gld., in če bi tega ne storil, lehkoko ga žid tozi na menjico od 290 gld. Tedaj za 4 gld. moral je plačati pri zamudi enega tedna 290 gld. Inženir pri severni železnici si je od tega vampyra izposodil 263 gld., in že v ne letu časa narasel se je ta dolg samo iz podaljšanja obrokov do ogromne številke od 75.000 gld. Toliko je sedaj inženir tej umazani židovski duši dolžan zaradi 263 gld., katerih se je bil v sili udolžil; in kakor se ja pri obravnavi izvedelo, je uže obretstij dal nad 5000 gl. Manipulacija pri tem židu je bila taka: Posodil je denar prvič na velikanske odstotke (50.00 % je čisto malo.) in po vrhu tega dal si je podpisati še menjico, da jo lahko iztoži, če mu o pravem času dogovorjenega dolga ne plača. Menjica je bila le personalna garancija, ki je imela le tedaj stopiti v veljavo, če je dolžnik obrok kuličkal zamudil. — Obravnava je trajala tri dni, poslušalcev se je vse trlo in obsojeni so oče na tri leta, sinov eden na dve, drugi na eno leto. Ob enem je izrečeno, da so vse menjice neveljavne. Žid si je pri tem izposojevanju pridobil najmanj 20.000 gold.**) ; advokat sam, kateri je v židovem imenu menjice iztoževal, se je izrazil, da mu je po tej poti došlo čez 80.000 gold.; koliko po tem še po privatnih potih? To je bila velika pijavka, a nahaja se po Dunaji še mnogo taci, če tudi v manjših razmerah, ki so marsikatero dunajsko družino, v sili pri taci ljudih pinoč iskajočo, na beraško pulico spravili; zatorej nij čuda, če dunajsko mestno starešinstvo in niže avstrijski deželni zbor zopet hrepenita po postavi, ki bi oderuhom glede obrestij meje postavila.

K. M.

Politični pregled.

V drž. zboru se še zmerom razpravlja akcijska postava, katere posnetek prinesemo morda enkrat kesneje. Debata je včasih prav burna in minister Glaser je moral v dveh dolgih govorih zagovarjati vlado, da ona nij kriva „kraha“ in njegovih nasledkov. — Budgetni odsek je sklenil resolucijo do vlade, naj se vsaj zniža kolek za časulke na polovico. — Mogoče je, da vlada ne bo posebno nasprotovala temu zdaj manjšemu polajšanju; ampak če je lani bila nasprotna odpravljenju časnikarskega koloka, ko je bilo še ravnotežje v proračuna, bo letos toliko lagljeje nasprotovala vsakemu znižanju v oigled primankljaju 12 milijonov gl.

Minister pravosodja je drž. zboru predložil nov kazenski postopnik, katerega pretresovanje pride precej po akcijski postavi na vrsto. — Nadalje je objubil ta minister več novih policijsko-kazenskih postav, katere pa bi se prav za prav morale predložiti dež. zborom; če se premisli, da vsaka dežela ima svoje materialne in kulturne posebnosti, katerim primerne morajo biti policijske postave. — Na posled je vlada predložila tudi drž. zboru osnovo postave o zemljiščnih knjigah za Istro. 10. t. m. se je v zboru bralo pismo drž. pravništva, s katerim se razveljavi prošnja, da bi se smelo poslanca Schöffla sodnijsko preganjati. —

Cesar in Cesarica sta prišla 8. t. m. v Kladrub na Česko, kder ja je ljudstvo slovesno sprejelo. V Pardubicah je ondodni župan cesarja po nemško in česko pozdravil; zdaj pa trajajo dvorski lovi v pardubiški okolici, h katerim so mnogi kavalirji povabljeni, le česki fevdale ne. — Česko ljudstvo pošilja od vseh strani prošnje v Pardubice do Cesarja, da bi on zavkazal poravnavo. — Česko plemstvo je zdaj nekam prestrašeno, od ehe

**) Jih imamo tudi mi takih, tako si je nekdo za prolongiranje 40.0 gl. za 14 dni pustil plačati 800 gold. 480.000; tako se nam saj poroča. Ured.

strani vidi, da v narodu ima malo zaslonbe, na dvoru pa nič upliva, zato se nekda hoče približati ustavovernim klerikalcem in so menda poslali kardinala Švarzenberga na Dunaj k Rauscherju, da se z njim pogaja. — Morda bode po tem Hohenzwart voditelj cele Avstrijske fevdalne stranke. — Če je vse to res, tako bo na Českem nastal hud razpor in prava zmešnjava, kar ni želeli v tako nevarnih časih niti Čehomniti sploh si ovaistvu. — Sicer pa iz tega sledi, da fevdalci malo porajajo za narod in le več na se mislijo. —

Madjarske novine strašno razkačeno pišejo proti Slovkom, ne morejo več pozabiti Čulen-ove zatožbe v Zagrebu; zdaj celo nasvetujejo, naj vlada razpusti slovaško matico; a slovaški listi jim odgovarjajo, da bodo Slovaki pri vsaki priliki povzdignili svoj glas, da Evropa zve, kaki barbari so Madjari. —

Črnagora dobi od Turške eno luko v Albaniji, to tirja namreč kot zadostitev za prelito kri v Podgorici in ker jo Rusija podpira, se bo najbrže vresničila ta vest in Črnagora bo lahko po tem ustanovila neodvisno jugoslovansko pomorstvo. —

Na Italijanskem so pri volitvah v parlamentu desničarji ali konservativci zmagali z veliko večino proti radikalcem in republikancem. Garibaldi je bil v treh krajih voljen. —

Na Francoskem so bile te dni dopolnitne volitve v narodno skupščino; v dveh departementih sta zmagala republikanci, v enem pa bonapartisti; vlada pa z njo zvezani Orleanisti so s tem dobili hudo zausnico. — Bonapartizem se hitro razvija in postane še nevarnejši, če ne bo kmalo proklicana definitivna republika. Prihodnja sesija parlamenta vtegne postati odločilna v ti zadevi, tako saj Thiers prorokuje. —

Iz Španskega se je na vse strani telegrafovala vesela novica, da je puntar Don Karlos ušel na Francosko in da ga tam uže imajo, ker je španski poslanik tirjal od francoske vlade, da ga ne pusti več čez mejo. A do denes novine še niso gotove, če je ta vest popolnoma opravičena; na vsak način pa je resnično, da so Karlisti v stiski, da republikanci jim gredo do živega in da se bo v kratkem bila odločilna bitka. — Don Alfonzo menda pripravlja v Gradcu stanovanje tudi za Don Karlosa. —

Razne vesti.

(Slovenska pratika na leci.) Na zahvaljeno nedeljo je tukaj semenj in od povsod pride dosti ljudstva skupaj. Ta dan si ljudje pratike za prihodnje leto kupujejo.

A naš g. fajmošter, kateri bi največje veselje imel, da bi vsi Mladoslavenci zginili kot kafra ali v žlici vode vtonili, dal je na leci po gospodu kaplanu, kateri je ob desetih mašo imel, oznaniti, da „Slovenske pratike“ ne sme nikdo kupiti in klor bi bil že kupil, naj jo sežge, ker je prišla iz rok sedanjih nejevernikov ali liberalcev in je obrnjena proti veri in dohovenstvu. Priporočal je, se ve da, velike in male. —

Popoldne pri nauku pa je gosp. fajmošter sam o tej stvari čučal.

A kaj se zgodi. Ljudje so že preteklo nedeljo, kakor hitro so iz cerkve prišli pri tukajšnjih kramarjih le po Slovenskih pratikah prašali, tako, da največji tukajšnji kramar je do večera vse „Slovenske pratike“ prodal. —

Naš g. fajmošter je vaju le pašovati in tudi pašuje koder le more, a tukaj se je spekel in se bo marsikje še spekel, ker srednjeveška doba je minula. Kleinmeier in Bamberg pa naj bi mu plačala nekaj provizije.

Cerkno 9. novembra 1874.

(Rokodelska sloga) v Trstu, slovensko delalsko društvo, je sklenilo napraviti 2. svečana 1875 velik ples, katerega čisti dohodek se bo izročil vipavskim rodoljubom z namenom, da se v Vipavi osnuje zopet novo društvo „Sokol“. — Pohvala za to idejo gre gospodu Ferdu Gabrijanu, Vipavcu po rodu, kateri si iz ljubezni do svoje ožje domovine na vse kriplje prizadeva, da bi vipavskega Sokola zopet oživel. — Bog daj, da bi se izpolnila njegova in mnogih družin svobodomiselnih slovencev želja. —

(Prot germanizaciji) se snuje v Ljubljani, kakor nam prijatelj poroča, neko društvo. „Pravi Slovenec“ mu je ime i šteje uže nad 50 udov. Namen tega društva je samo slovensko govoriti. prepovedano je udom v nemško gledališče, a zapovedano v slovensko hoditi.

Kder le eno besedo nemško pregovori, plačati mora 10 novcev; paragrafov ima 15. Tudi na Goriškem bi bilo dobro osnovati enako društvo, klor se želibože čestokrat, pri slovenski mizi zaradi enega nemca, v „regimentšprahi“ parira.

(Vola ukradel) je neki potepuh večeraj na Rojah (kampanjca) i ga pripeljal na prodaj nekemu mesarju v Gorico. Prašal je 30 gold. na račun i pristavil, da ostalo bode pa gospodarju, kateri je vola poslal, plačal. Mesar je tekoj zapazil da tu tiči goljufija, poklical je dva policaja i dal tatn zapreti, ki je tudi t koj potem obstal, da je vola ukradel.

(Za stremajerjeve grobe) je prosilo iz med 297 duhovnov 150 v goriški škofiji. Denar je in ostane glavari „Glasov“ opomin je tedaj ostal še precej brezuspešen.

(Gledališče v Gorici) je malo obiskovano, v kljub dobrim igralcem, mej tem ko so bile goričanom priljubljene „marionette“ sleherni večer prepolne. De gustibus, non est disputandum!

(Bratomer) V Brazani na italijanski meji je v petek brat svojega 66 letnega brata duhovna, s katerim sta se tožila, zaradi zgubljene pravde s kamenom ubil. Nij bil namenjen ubiti za, a kamen je nesrečno v sence priletel tako, da je ubogi stavec na mestu dušo zdihiil, in ubijalec pobegnil najbrže čez mejo na Italijansko.

(Učencem!) Kakor se sliši, se odpre v Proseku 16. t. m. učiteljska pripravnica. Pogoje smo uže v našem listu navedli. Gorko priporočamo to jako koristno šolo slovenskim roditeljem!

(Zarad živinoreje.) G. kr. kmetijsko ministerstvo je izročilo znanstveno preiskovanje goveje živine za zlat v naši deželi in v tržaški, okolici potem tudi če mogoče za Kranjsko, Istro in Dalmacijo g. Porše-tu, ki je uže začel potovati po deželi, da v posameznih vaseh pregleda goveja plemena. Meseca novembra bo obhodil kras. Jasen je blagi namen g. kr. ministerstva, ktero hoče na podlagi teh študij in sporočil vse storiti, da se zboljša naša živinoreja, ktera je in bo vedno terdini steber gospodarstva. Zato se nadejamo, da bodo gospodari po deželi podpirali z resničnimi sporočili velevažno pa tudi težavno delo.

(Ljubljanska trgovska zbornica) je po ministerstvu razpuščena baš za to, ker so imeli v njej Slovenci večino. Nemškutarji računijo na needinost mej Slovenci in se nadajo dobiti večino v zboru po novih volitvah; a to jim bo najbrže za zlat izpolneto, ker uže pri zadnjih volitvah so nemškutarji brez vsake agitacije od slovenske strani sijajno propali in za needinost mej Slovenci posebno zdaj akcije prav slabo stoj. Želimo, da bi se Nemškutarji prav dobro blamirali.

(Dr. Vončina) profesor v bogoslovnici v Ljubljani, odbornik slov. matice, načelnik družbe kat. rokodelskih pomočnikov, literat in dober narodnjak je v Ljubljani umrl 5 t. m. Pogreb je bil sijajen, udeležil se ga je bil tudi njegov brat, zagrebški župan g. Ivan Vončina. Konservativna stranka sto močjo prav dosti zgubi.

(Na tukajšnji vadnici) se vsled ukaza od 7. t. m. sprejme do 3. razreda, ne kakor je bilo od početka določeno, samo po 40 dijakov v vsak razred, ampak od zdaj naprej do 80, ker je vadnica ne samo podlaga učiteljskemu izobraževališču, ampak tudi pripravnica za srednje šole, tako saj se glasi dotični ukaz. To kot zanimivo vest slovenskim starišem

(Zadnje vesti) Grof Pace nij prevzel volitve v državno cenilno komisijo, namesto njega bode skoro gotovo voljen grof Franc Coronini.

Jutre pride general Kuhn v Gorico, da inspiciira tukajšnje vojake.

POSLANICA

G. Bonin!

Vsak človek se je smijal vaši mešanici v 40. št. „Soče“, ne žudim se temu, ako mislim, na vašo karijero. Vi pišete, da ne umem pisati in čitati; v resnici Vas zavrnem, da ste neresnico pisali in me obrekovali, kar je uže vaš vkoreninjeni posel. Kar se mene tiče, tu častno izročem, da prečitam kot prosti kmet več časnikov kot vi ne samo slovenskih, ampak tudi nasprotnih, si znam korist pridržati, mej tem ko ste vi slepi in gluhi za narod in njegove pravice. Dokaz temu je, da so vas že časniki slovenski in laški na stoterokrat prešibali, pa ustali ste ko nosorog, ktereга se ne prime nobena stvar. Meni prostemu kmetu pišete celo po francosko in latinsko; kje ste se večar francoske fraze iztaknili, ktere meni reproducirate, pa so menda prav Vam primerne. Vi pravite, da bi jaz ne dal svojega imela podpisati, ako bi čitati znal, jaz pa vam rečem, da vi niste zmožni enega slovenskega stavka pravilno napraviti, tako da vam mora vedno dru-

*) Zakasnjeno, ker bi radi uže enkrat nehali in smo le vsled mnogih prošenj onotnih vrlih rodoljubov to zadnjo besedo o tej reči tiskali. Sicer pa je do-ro, če se v polem ki vsakdo drži reči.

Ured.

gi korigirati. Pri izpitu za slovenščino, da ste ga izdelali, moral je vam nekdo za profesorjevim hrbtom razne znamenja kazati, sicer bi bili na suhem ostali, toda sreča vaša je bil pr. Vračko in pa zahrbiti sofler. Kar pravite, da sem jaz edini v Rojani, ki vas sovražim, nij istina, jaz sem vam osebni prijatelj, toda proti vašem principu izdajstva in hinavskega jezuitizma se hočem kot pošten narodnjak vedno boriti. Kar se pa pahujenja v poklensko brezno tiče, mislim, da imajo tam zdaj nekaj boljših smeti v delu.

Jaz sem pošten in ljubim svoj narod, to vi sami priznavate in s tem dokazujete, da imam prav, če Vas svetu kažem, kakršni ste vi. Ravno zato pa želim, da bi res slovo od nas vzeli in šli prodajati Vašo latinščino, francosčino in italijanščino kam v Italijo. — S tem koncem besedij. Luka Piščane.

* Uredništvo nij odgovorilo ne za obliko, ne zaadržaj.

Dober postranski zaslužek.

Načelniki uradnij, denarničarji, davkarji, colni kontrolorji, uradniki, cerkveni upravniki, knjigovodje pri zavarnovalnicah, učitelji, pisarji pri vojaških uradih, privatni trgovci knjigovodje in drugi v enakih službah stojeci si lahko z malim trudom in brez posebne zamude preskrbe lep postranski zaslužek. Obrniti se je do upravnistva „Soče“ pod šifro R. N.: natančneje po tem ponudniki zvedo neposredno.

Vinorejcem

se naznauja, da se iz trtnice kranjske deželne vino in sadjerejske šole na Slapu pri Vipavi sadika sledečih vinskih tert oddajajo:

Imena sort	kocov	bilfe		kovči
		2. letno	1. letno	
		fl.	fl.	fl. kr.
I. Za bela vina				
1. Rizling renski	1000	16	12	3
On daje tudi v avstrijskih vinskih deželah najmočnejša vino, (na primer v Klosternenburgu prodal se je rizling leta 1868. po 40 f. vedro) saditi se ga more v naj gorkejši kamniti suhe loge, grozdje se more vsaj do polovice oktobra na trti pustiti, mošt kipei mora 48 ur na tropinah.				
2. Maslovina (šipon mozler)	1000	—	16	—
Ljutomerska, Šomlavska, tokajska vina, napravljajo se iz grozdja te sorte, katera je za napravo sladkih — likvornih — vin poseba primerna.				
3. Rebula	1000	—	20	—
Zgodaj zoreča, r. dno ro-deča sorta, iz katere se najboljša primorska vina napravljajo.				
II. Za črna vina.				
1. Vrhpolc (Oberfelder)	1000	20	16	—
Daje v gorkih kamnitih — gruščastih — legah kaj izvrstno bordeaux enako vino, prav temne barve.				

Opombe: Dolgost bilf kakor tudi kovči znaša 18 do 24 palcov, plačila se razume Slap, loko enbalažo in poslat v — (froht) — p. ča naročitelj sam

Vodstvo šole.

Vabilo

k udeležbi največega po državigarantiranega hambur. žrega denarnega srečanja.

Ena premija od 250.000 R. Mk., kakor druge dobitke po R. Mark 125.000, 90.000, 60.000, 50.000, 40.000, 36.000, 30.000, 21.000, 20.000, 18.000, 15.000, 12.000, 203 dobitke po 210, 412 po 120 i. t. d. v skupnem znesku od 2 milijonov 935.120 R. Mark bodo gotovo razdeljene v 7 milj žrebanjih mej interesente.

Začeti s 1. razredom bode vsake 3 tedne eno žrebanje.

K izžrebanji pridejo sami dobitki. Vloga za 1. razred je za 1/2 del originalne srečke 1/2 tolarjev, ali f. — 88 a. v.

„1 celo originalno srečko 2 tolarja „ f. 1.75 „

„1 celo originalno srečko 2 tolarja „ f. 3.50 „

Ga nij enacega podvzetja, ki bi bilo tako solidno in bi dajalo tako gotovost g. d. izplačevanja dobitkov, zatorej priporočujem vsakemu, klor le hoče sreči roko podati, da se ga vdeleži, posebno, ker nij treba dosti denara za to.

Vse na oče, pri katerih je tudi denar, se izročujejo točno z veliko natančnostjo; tudi se uradnikom in drugim solidnim mestjanom radovoljno pošljejo nek. tere srečke in natančni načrti na ogled. Obrniti se je k meni:

M. Steindecker

Bank- und Wechselgeschäft

Hamburg

Dammthorstrasse 36